

Втрата

Пішов від нас Богдан Ступка. Йому на роду було написано стати знаменитим. Він це, очевидно, знав, і сприймав як належне свою місію. Здавалося, не існувало дистанції між ним і персонажами, в яких він перевтілювався. Легко міняв сутність, характер, при цьому залишався Богданом Ступкою — пізнаваним і знайомим. Аура його акторської харизми була настільки сильною, що далеко не кожен режисер наважувався брати його у свій фільм. Ті, хто наважувалися, вигравали. А були режисери, які відкривали його як актора. В театрі це Сергій Данченко, в кіно — Юрій Іллєнко. І було це на самому початку 1970-х, коли театральну публіку вразив його темпераментний, потужний Річард III (і вже через 30 років як підсумок проникливого прочитання Шекспіра — образ короля Ліра у виставі того ж Данченка). Резонансом від Річарда й наслідком визнання Ступки як актора театального стало запрошення в кіно. Його Орест Дзвонар у фільмі «Білий птах з чорною ознакою» Юрія Іллєнка засвідчив, що на небосхилі українського кіно спалахнула нова зірка (а фінальним акордом його співпраці з Юрієм Іллєнком став образ Івана Мазепи у фантасмагоричній, ні на який інший фільм не подібній картині «Молитва за гетьмана Мазепу»). Щодо українських кінорежисерів, то перелік тих, у кого знімався актор, займе чимало місця: від Станіслава Клименка (у романтичному фільмі «Дударики» він зіграв Миколу Леонтовича) до Кіри Муратової з фільмом «Три в одному», де поведінка його персонажа переходить межі пристойності. Від Протоієрея у фільмі Артура Войтецького «Нині прославився Син людський» до батька родини, не байдужого до моралі своїх дітей у фільмі «Платон Ангел», що вийшов рік тому. Богдан Ступка був напрочуд органічним, демонструючи найвищу віртуозність сценічного перевтілення в образах класичної драматургії. Він охоче співпрацював із режисерами, які показували на сцені та в кіно українських діячів — Сковороду («Сад божественних пісень» Валерія Шевчука), Котляревського у виставі «Енеїда», Остапа Вишню у фільмі «Житіє Остапа Вишні», Івана Мазепу у просвітницькому фільмі «Мазепа» Леоніда Анічкіна. Останнім часом не цурався зніматися в ролях олігархів та керівників фірм. Як невимушено він носив одяг королів і гетьманів, так само, як риба у воді, відчував себе в середовищі демократичному (образ Тев'є Тевеля, який став свого роду візиткою — цьому підтвердження). Його герої різних історичних часів були сучасними, хвилювали, гіпнотизували, зачіпали за живе.

Богдан Ступка — Орест Дзвонар у фільмі «Білий птах з чорною ознакою». Режисер Юрій Іллєнко. Кіностудія ім. О. Довженка. 1971.

Український актор здобув міжнародну славу: знімався в польських режисерів — Єжи Гофмана (двічі) та Кшиштофа Зануссі (дістав приз Римського МКФ за кращу чоловічу роль у його фільмі «Серце на долоні»), у Франції в Отара Іоселані, в багатьох російських режисерів, серед них найвідоміші ролі в Павла Чухрая («Водій для Віри») та Дмитра Месхієва (за роль у фільмі «Свої» був номінований на Європейську кінематографічну премію «Сезар» і став членом Європейської кіноакадемії), був нагороджений найпрестижнішими російськими кінопреміями...

Згас вулкан творчої енергії, який заряджав нею і своє оточення, і всіх, хто бачив його у виставах і фільмах. Український театр і кіно осиротіли. Пам'ять про Богдана Ступку, видатного майстра, житиме.

Лариса Брюховецька